

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2017/2024
07.02.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Драгољуб Мартиновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1961/23 од 19.10.2023. године, у седници одржаној 07.02.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1961/23 од 19.10.2023. године и пресуда Вишег суда у Новом Саду П 172/2022 од 27.04.2023. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 172/2022 од 27.04.2023. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев тужилаца усваја. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима исплати на име накнаде штете за период од 01.01.2020. године до 31.12.2020. године, износе од по 11.167.082,75 динара са законском затезном каматом од 01.01.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 416.000,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж 1961/23 од 19.10.2023. године, ставом првим изреке, одбио жалбу и потврдио пресуду Вишег суда у Новом Саду П 172/2022 од 27.04.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20), у вези одредбе

члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), и утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, делимичним решењем Агенције за реституцију, Подручна јединица Нови Сад бр. 46-017798/14 од 15.04.2019. године, одређено је да се враћа имовина и утврђује право својине законским наследницима бившег власника ВВ и то: АА у обиму удела од 1/2 и ББ у обиму удела од 1/2, на пољопривредном земљишту уписаном у КО ..., укупно 24 катастарске парцеле, у укупној површини од 316 ха 60 а 86 м2. Предметно земљиште одузето је бившем власнику ВВ одлуком ОНО Нови Сад, Одсек за аграрну реформу и колонизацију бр. 4974/46 од 18.02.1946. године, на основу члана 3. став 1. Закона о аграрној реформи и унутрашњој колонизацији. Ради се о пољопривредном земљишту које је актуелно уписао као државна својина власништво РС, са правом коришћења Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде. Решење је правноснажно 16.05.2019. године, а у тачки 3. његовог диспозитива је одређено да ће на основу донетог решења, по његовој правноснажности, надлежни орган за упис права на непокретностима извршити упис права својине на непокретностима из тачке 1. диспозитива у корист законских наследника у признатим уделима. Тужιοци су се дописом од 30.05.2019. године обратили туженој са позивом за предају у државину предметних парцела. У то време је пред Апелационим судом у Новом Саду био у току жалбени поступак по тужби АД ПД Камендин против Републике Србије, уз учешће умешача, овде тужилаца, на страни туженог, ради признања права својине на предметним парцелама и накнади штете. Апелациони суд у Новом Саду је пресудом ГЖ 2052/19 од 18.02.2021. године, утврдио да је тужилац АД ПД Камендин искључиви власник непокретности уписаних у ЛН .. КО ... и земљишта које служи за његову редовну употребу, међу којима су и парцеле бр. ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., .. и ..., а које су биле предмет захтева тужилаца за враћање, па је, након доношења те пресуде, Агенција за реституцију 19.04.2021. године донела делимично решење којим је огласила ништавим делимично решење од 15.04.2019. године, у делу који се односи на горе наведене парцеле, те је одређено понављање у том делу, а решење је постало правноснажно 08.05.2021. године. У државини предметног пољопривредног земљишта је АД ПД Камендин из Сирига, који земљиште користи без правног основа. Тужени је поднео против АД ПД Камендин тужбу ради предаје у посед непокретности уписаних у КО ..., а које су предмет и овог поступка, па су у тој парници, као умешачи означени тужιοци, који до данас нису ступили у посед предметних непокретности. Процењена тржишна вредност закупнине за предметно земљиште износи 600 евра/ха годишње, а укупан износ закупнине, у предметном периоду, износи 22.334.165,50 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужилаца усвојили налазећи да тужена тужιοцима није омогућила да користе предметно земљиште које им је враћено у својину правноснажним делимичним решењем Агенције за реституцију од 15.04.2019. године, тако што је пропустила да заштити право државине и тако онемогућила тужιοце, као касније титуларе тог права, да стечено право остваре у складу са донетим делимичним решењем. По мишљењу нижестепених судова, закупнина представља добит коју су

тужиоци могли основано очекивати, у смислу одредбе члана 189. Закона о облигационим односима, а чије је остварење спречено пропуштањем тужене да изврши своју обавезу утврђену правноснажним делимичним решењем Агенције за реституцију, у смислу одредбе члана 172. став 1., у вези члана 154, 155. и 158. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право, јер при одлучивању о тужбеном захтеву тужилаца нису имали у виду одредбе Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ("Службени гласник РС", бр. 72/2011 ... 153/2020), па је због тога чињенично стање непотпуно утврђено, а тужена основано на то у ревизији указује.

Закон о враћању одузете имовине и обештећењу, у одредби члана 1., прописује да се тим Законом уређују услови, начин и поступак враћања одузете имовине и обештећења за одузету имовину која је на територији Републике Србије, применом прописа о аграрној реформи, национализацији, секвестрацији, као и других прописа, на основу аката о подржављењу, после 09.03.1945. године, одузета од физичких и одређених правних лица и пренесене у општенародну, државну, друштвену или задружну својину (у даљем тексту: враћање имовине). Одредбом члана 8.тог Закона, прописано је начело приоритета враћања у натуралном облику, тако што, у смислу става 2.те одредбе Закона, ако враћање државине на одузетој имовини није одмах могуће, бившем власнику вратиће се својина на одузетој ствари, а са лицем које је држалац у време ступања на снагу овог Закона, успоставиће се закупни однос по тржишним условима, ако овим Законом није друкчије уређено.

Одредбом члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Услов за настанак обавезе накнаде штете је противправно поступање, односно незаконит или неправилан рад органа тужене, пошто свако има право на накнаду материјалне и нематеријалне штете, коју му је, незаконитим и неправилним радом проузроковало службено лице на основу одредбе члана 35. Устава Републике Србије. Међутим, да би оштећени остварио право на накнаду штете од правног лица, дужан је да докаже, поред општих услова за грађанско-правну одговорност (узрочна веза и штета), да је штету причинио орган правног лица незаконитим или неправилним радом у вршењу својих функција. Под незаконитим радом службеног лица или органа сматра се поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени, док се под неправилним радом подразумева чињење или нечињење противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности које штети праву или интересима неког лица.

У конкретном случају, нижестепени судови нису имали у виду горе наведене одредбе Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, па с тим у вези нису утврђивали чињенице од значаја за примену одредбе члана 8. став 2. тог Закона, нити су, утврдили у чему се конкретно састоји незаконит или неправилан рад органа тужене који је основ за накнаду предметне штете тужиоцима, а имајући у виду неспорну чињеницу да су предметне парцеле у државини трећег лица које је против тужене водило парницу претендујући да оствари право власништва на парцелама које држи и против ког је тужена поднела тужбу ради предаје тих непокретности у посед.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд, поступајући по примедбама из овог решења, чињенично стање у потпуности и правилно утврди, како би имао могућност да, правилном применом материјалног права донесе нову одлуку.

На основу одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**